Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland

Burgemeesters en gemeentesecretarissen

Bezoekadres:
Prins Bernhardplein 112
1508 XB Zaandam

Postadres:
Postbus 150
1500 ED Zaandam
Telefoon 088 751 20 00
info@vrzw.nl
www.vrzw.nl

Datum	28 oktober 2022	Telefoon	[redacted]
Onze referentie	Alguit/16281	E-mail	[redacted]
Uw referentie	-	Onderwerp	Brede toekomstige beschouwing brandweerzorg VrZW
Uw brief van	-		

Geachte gemeenteraadsleden,

Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland (VrZW) vindt het belangrijk om de gemeenteraden te informeren over relevante ontwikkelingen. Medio juli 2022 informeerden wij de raden over het besluit van het Algemeen Bestuur (AB) van VrZW van 8 juli 2022 om de uitgangspunten voor het Regionaal repressief dekkingsplan VrZW 2022-2025 en de opdracht voor een Brede toekomstige beschouwing brandweerzorg VrZW vast te stellen. Het AB heeft op 7 oktober 2022 het dekkingsplan vastgesteld. Ook hierover hebben wij de raden geïnformeerd. Over de Brede toekomstige beschouwing brandweerzorg VrZW heeft het bestuur op vrijdag 28 oktober vergaderd. Over de uitkomst informeren wij u met deze raadsinformatiebrief.

Aanleiding
Tijdens het opstellen van het dekkingsplan zijn vier grote knelpunten gesignaleerd die hieronder kort worden aangehaald.

1. uitwerking van bouwsteen 1: verplichtend karakter
Op basis van Europese regelgeving wordt gewerkt aan de invoering van bouwsteen 1: verplichtend karakter. Hieruit volgt dat het consigneren en kazerneren voor vrijwilligers in de toekomst niet meer mogelijk is. Op dit moment worden de redvoertuigen van Purmerend en Zaanstad (Botenmakersstraat en Wormerveer) geconsigneerd. Ook worden de duikteams geconsigneerd en is er in Purmerend sprake van het consigneren en kazerneren van vrijwilligers. De besluitvorming over bouwsteen 1: verplichtend karakter is in de Bestuurlijke Advies Commissie Brandweerzorg van het Veiligheidsberaad (BAC) en het Veiligheidsberaad (VB) aangehouden. De minister van Justitie en Veiligheid heeft nadere informatie opgevraagd over het proces tot nu toe. De planning van het implementatietraject en financiële uitwerking is nog niet duidelijk.

2. beschikbaarheid en continuïteit duikteams en redvoertuigen
Vanaf het voorjaar van 2022 lukt het niet meer om continu twee duikteams (Purmerend en Zaandam - Prins Bernhardplein) operationeel te houden, omdat er te weinig duikers zijn. Ook kost het soms grote moeite om de drie redvoertuigen operationeel te houden omdat de vrijwilligers die door middel van consignatie ingedeeld zijn op dit redvoertuig bij herhaling aangeven dat zij het consigneren als te belastend ervaren.

3. bereikbaarheid stedelijke omgeving
Door verdichting en toename van bebouwing neemt de verkeersintensiteit toe en wordt de bereikbaarheid van posten in stedelijke omgeving (met name in Zaanstad) steeds lastiger. Hierdoor vraagt de opkomst van vrijwilligers naar deze posten meer tijd en leidt deze ontwikkeling tot een hogere opkomsttijd. Dit wordt versterkt door de ambitie van de gemeente Zaanstad en de gemeente Purmerend om de komende jaren binnenstedelijk respectievelijk 20.000 en 10.000 woningen bij te gaan bouwen.

4. beschikbaarheid voldoende vrijwilligers
De beschikbaarheid van voldoende vrijwilligers neemt - op de ene post meer dan op de andere post - af. Dit komt omdat de spaarzame vrije tijd over steeds meer aandachtsgebieden moet worden verdeeld. Dat is ook een belangrijke reden dat vrijwilligers minder lang bij de brandweer blijven dan voorheen. Daarnaast zijn er onvoldoende (betaalbare) woningen voor jonge vrijwilligers, waardoor ze de omgeving verlaten waarin ze zijn opgegroeid. Als laatste raken de mogelijkheden om extra vrijwilligers te werven uitgeput.

Daarnaast
Onvoldoende continuïteit vraagt om verandering
Naast deze vier knelpunten constateren we vanaf het voorjaar van 2022 - dus na Corona - dat er regelmatig posten te weinig sterkte hebben. Er is sprake is van circa 5% dooralarmeringen doordat de bezetting van tankautospuiten niet compleet is. Regelmatig komt het voor dat één of meerdere posten buiten dienst staan in verband met een onderbezetting. Soms betreft dat meerdere posten tegelijk binnen één gemeente. Deze problemen zijn er vooral in het zuidelijk deel van de regio, op posten in de gemeente Zaanstad. De gemeente staat in de top 20 van grootste gemeenten van Nederland met 157.166 inwoners. De brandweerzorg in Zaanstad wordt in de avond, nacht en weekend (ANW) volledig geleverd door vrijwilligers. Hierdoor komen een aantal van de genoemde knelpunten vooral in deze gemeente samen. Concluderend is er sprake van een discontinuïteit van de operationele organisatie. Dit is niet toekomstbestendig en vraagt om verandering.

Oorspronkelijke opdracht
De opbouw van de brede toekomstige beschouwing heeft plaatsgevonden aan de hand van de volgende stappen:
1. herijken en vaststellen bestuurlijke uitgangspunten
2. inzichtelijk maken van de minimaal noodzakelijke slagkracht
3. beschrijven van de huidige situatie o.a. op basis van bestuurlijke uitgangspunten
4. opstellen van drie scenario's 'minimale keuze', 'realistische keuze' en 'maximale keuze'

Volgens planning zouden de stappen 1, 2 en 3 worden gepresenteerd en vastgesteld in het AB van 7 oktober. Dan zou ook bepaald worden of met stap 4 (opstellen van de drie scenario's) wordt gestart. Deze planning is niet volledig gehaald waardoor een extra AB ingelast is op 28 oktober.

Opbrengst stappen brede toekomstige beschouwing
Analyse dekkingsplan
De brede toekomstige beschouwing start met een analyse van het dekkingsplan. Hierbij constateren we dat het dekkingspercentage voor de opkomst van de tankautospuit (het basisbrandweervoertuig) voor enkele gemeenten zowel op de DAG als in de ANW onder de door de regio aan zichzelf opgelegde norm van 70% scoort. De dekkingspercentages voor redvoertuig en hulpverleningsvoertuig scoren nergens onder de norm van 70%. Dit komt omdat voor deze voertuigen een maximale opkomsttijd van 18 minuten geldt. Voor het duikvoertuig geldt, ondanks de opkomsttijd van maximaal 18 minuten, in twee gemeenten een overschrijding van de door de regio aan zichzelf opgelegde norm van 70% in de ANW.

Daarnaast zijn de eerste drie stappen (van de vier) uitgewerkt en worden hieronder kort weergegeven.

1. herijken en vaststellen bestuurlijke uitgangspunten
Er is nadrukkelijk oog voor de diverse rollen van bestuurders, zowel regionaal als lokaal, als bestuurder én als betrokkene bij 'hun' vrijwilligers. Daarom heeft VrZW in de periode tussen 20 juli en 31 augustus 2022 met alle burgemeesters in de regio Zaanstreek-Waterland gesproken. Van de gesprekken zijn de hoofdlijnen gedestilleerd en vertaald tot een voorstel met nieuwe bestuurlijke uitgangspunten.

Deze nieuwe bestuurlijke uitgangspunten vormen het kader waarlangs verder kan worden gewerkt om de organisatie van de Brandsweerzorg VrZW toekomstbestendig te maken. Ze vervangen de bestaande bestuurlijke uitgangspunten.

- Zet kwaliteit en professionaliteit van de brandweerzorg voorop.
- Zorg voor het hoogste dekkingspercentage bij de grootste risico's in de regio en hou daarbij rekening met forse binnenstedelijke uitbreiding.
- Werk met beroepsbrandweer waar het moet en met vrijwillige brandweer waar het kan.
- Bundel krachten samen met buurregio's en externe partners, én zorg ervoor dat de eigen basis op orde is en blijft.
- Streef ernaar dat veranderingen leiden tot een verdere verbetering van het dekkingspercentage in alle gemeenten.
- Koester de maatschappelijke functie van de brandweer, waarbij het maatschappelijk belang niet leidend is voor professionele brandweerzorg.
- Laat cijfers alleen niet volledig leidend zijn.
- Zorg voor een goede arbeidsmarktstrategie.

2. inzichtelijk maken van de minimaal noodzakelijke slagkracht
De brede toekomstige beschouwing wordt vormgegeven op basis van slagkracht. Waarbij slagkracht wordt bepaald op basis van de inzet van het basisbrandweervoerruig, de tankautospuit. Voor slagkracht wordt naar o.a. de basisbrandweerzorg maar ook naar grootschalig optreden en interregionale bijstand gekeken. Hiervoor wordt de huidig aanwezige slagkracht afgezet tegen de noodzakelijke slagkracht. Dit geeft inzicht over de minimaal noodzakelijke sterkte, waarborgt het door de ondergrens zakken en geeft het inzicht over eventuele restcapaciteit.

Beschikbare tankautospuiten:	22 (+2[1])
Minimaal benodigde slagkracht:	19
Overcapaciteit:	3 (+2)

3. beschrijven van de huidige situatie in factsheet per brandweerpost
Alle huidige posten worden actief betrokken bij de brede toekomstige beschouwing. Dus ook bij het opstellen van de factsheets. Alle 23 zijn posten bezocht in de periode tussen 8 augustus en 13 september 2022. Hierbij is informatie gedeeld over de ontwikkeling van het dekkingsplan, de vertraging in de besluitvorming over bouwsteen 1: verplichtend karakter en de brede toekomstige beschouwing. Ook is input opgehaald om de huidige situatie per post te kunnen beschrijven. En er is uitgebreid stil gestaan bij de gedefinieerde knelpunten. De data over de prestaties van iedere post zijn gepresenteerd en op juistheid gecontroleerd. Deze input is vertaald tot een uniforme factsheet per post. Ook deze zijn weer op juistheid en volledigheid gecheckt door de (plaatsvervangend) postcoördinator. Pas na goedkeuring zijn ze definitief gemaakt.

<u>Eindresultaat: 26 factsheets</u>
Omdat de posten Prins Bernhardplein en Wormerveer in Zaanstad en de post Purmerend naast een beroepsbezetting ook vrijwilligers hebben zijn er in totaal 23 + 3 factsheets opgesteld. Om een goed vergelijk tussen de posten onderling te kunnen maken zijn de data op hoofdlijnen uniform.

Voorstel opvolgende gefaseerde uitvoering
Op basis van een analyse op het dekkingsplan en een terugkoppeling op de uitwerking van de drie stappen kan vastgesteld gesteld worden dat het huidige model voor wat betreft de inrichting van de repressieve brandweerzorg in Zaanstreek-Waterland niet meer toekomstbestendig is. Het advies is om langs een geleidelijke weg de organisatie meer toekomstbestendig te maken.

<u>Hierbij richt VrZW zich primair op het:</u>
- verbeteren van dekking van brandweerzorg in stedelijke omgeving;
- bieden van betere continuïteit op die plekken waar deze nu kwetsbaar is en
- waar mogelijk het efficiënter organiseren van brandweerzorg.

[1] Vanwege slagkracht, aflossing, grootschalig optreden en (inter)regionale bijstand worden alleen de 'volwaardige' standaard bepakte tankautospuiten meegeteld. De posten Ilpendam en Spijkerboor hebben afwijkende voertuigen. Deze voertuigen zijn in het dekkingsplan wel meegenomen voor de lokale brandweerzorg maar, omdat zij niet volledig geschikt zijn voor grootschalig optreden, niet in deze berekening voor minimaal noodzakelijke slagkracht meegenomen.

Van drie scenario's naar één gefaseerd plan
Stap vier uit de opdracht van het AB van 8 juli 2022 betreft het uitwerken en voorleggen van drie scenario's. Dit impliceert dat er aan het AB een keuze wordt voorgelegd. Voortschrijdend inzicht én de nadrukkelijke noodzaak tot verandering leidt tot het voorstel om één plan te maken met opvolgende faseringen in plaats van drie scenario's.

Voor de uitwerking van het scenario en iedere fase geldt:
- voldoet aan de nieuwe bestuurlijke uitgangspunten, of worden nader onderbouwd hoe compenserende maatregelen getroffen kunnen worden en
- voldoet aan minimaal vastgestelde slagkracht.

Fases
Fase 1: Basis op orde; 1 – 3 jaar
Deze uitwerking richt zich op het oplossen van de grootste problemen zoals de continuïteit en de beschikbaarheid van duikteams, redvoertuigen en basisbrandweerzorg in met name het zuidelijk deel van Zaanstad. Dit wordt uitgewerkt in een tweetal scenario's voorzien van financiële consequenties.

Vervolgfase
In deze uitwerking wordt de volle breedte van de brandweerzorg van preventieve brandweerzorg tot en met repressieve brandweerzorg beschouwd voor de (middel)lange termijn.

Bestuurlijke afstemming
Het reguliere AB op 9 december zal worden gebruikt om een eerste doorkijk te geven van de verschillende scenario's in fase 1 waarbij ook de financiële consequenties in beeld worden gebracht. In dit AB wordt ook de Kaderbrief 2024 besproken waarin de financiële consequenties voor de gemeenten worden verwerkt. Definitieve besluitvorming over de uitwerking van fase 1 en het vervolg vindt dan plaats in een AB februari/maart 2023.

Communicatie
Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland betrekt haar medewerkers bij deze ontwikkelingen door middel van nieuwsbrieven en themabijeenkomsten. Om ook met de gemeenteraden hierover in contact te komen attendeert VrZW u nogmaals op de raadsinformatiebijeenkomsten die op 14, 23 en 29 november georganiseerd worden. Via de griffies ontvangt u hiervoor een uitnodiging. Indien u vragen heeft naar aanleiding van deze raadsinformatiebrief kunt u per email contact opnemen met de projectleider Jur van Lieshout: j.van.lieshout@vrzw.nl.

Met vriendelijke groet,
namens het Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland

Voorzitter
J. Hamming

Secretaris
S. van den Broek